

Tämä on Energiaviraston sähköisesti allekirjoittama asiakirja.

Detta är ett dokument som har signerats elektroniskt av Energimyndigheten.

This is a document that has been electronically signed by the Energy Authority.

Asiakirjan päivämäärä on: 29.10.2020

Dokumentet är daterat: 29.10.2020

The document is dated: 29.10.2020

Esittelijä / Föredragande / Referendary

Nimi / Namn / Name: Timo Hirvisalo

Pvm / Datum / Date: 29.10.2020

Ratkaisija / Beslutsfattare / Decision-maker

Nimi / Namn / Name: Simo Nurmi

Pvm / Datum / Date: 29.10.2020

Tämä asiakirja koostuu seuraavista osista:

- Kansilehti (tämä sivu)
- Alkuperäinen asiakirja tai alkuperäiset asiakirjat [Allekirjoitettu asiakirja alkaa seuraavalta sivulta. >](#)

Detta dokument består av följande delar:

- Titelblad (denna sida)
- Originaldokument [Det signerade dokumentet börjar på nästa sida. >](#)

This document contains:

- Front page (this page)
- The original document(s) [The signed document follows on the next page >](#)

Energiavirasto

Asianosainen

Lappeenrannan Energiaverkot Oy

Vireilletulo

25.6.2020

Selostus asiasta

Tutkintapyyntö

Tutkintapyyntöön tekijä on 25.6.2020 lähettämässään tutkintapyyntöissä pyytänyt Energiavirastoa tutkimaan, onko Lappeenrannan Energiaverkot Oy:n noudattama menettely sähköveroluokkamuutoksen takautuvan oikaisun yhteydessä perittävästä palvelumaksusta kohtuullinen ja lainmukainen.

Tutkintapyyntöön tekijän mukaan suurin osa verkonhaltijoista tekee sähköveroluokkamuutoksen takautuvan oikaisun veloitusetta. Jos asiakas pyytää takaisinmaksettavan sähköveropalautuksen tulevan kokonaisuudessaan tilille, veloittaa Lappeenrannan Energiaverkot Oy sähköveroluokkamuutoksen takautuvasta oikaisusta 70 euroa per työtunti (Alv 24 %). Maksuttomassa vaihtoehdossa Lappeenrannan Energiaverkot Oy vähentää takaisinmaksettavaa sähköveroa vähitellen avoimista laskuista.

Vastinepyyntö

Energiavirasto on lähettänyt 7.7.2020 Lappeenrannan Energiaverkot Oy:lle vastinepyyntöön. Vastinepyyntöissä Energiavirasto totesi selvittävänsä tutkintapyyntöön johdosta, onko Lappeenrannan Energiaverkot Oy toiminut sähkömarkkinalain (588/2013) mukaisesti ja ottanut erityisesti lain 24 §:n vaatimukset huomioon.

Energiavirasto pyysi Lappeenrannan Energiaverkot Oy:tä vastaamaan vastineessaan erityisesti seuraavaan kysymykseen:

- Missä tilanteissa palvelumaksua peritään sähköveroluokkamuutoksesta?

Lappeenrannan Energiaverkot Oy:n vastine

Lappeenrannan Energiaverkot Oy on 13.8.2020 toimittanut Energiavirastolle vastineen selvityspyyntöön. Vastineessaan Lappeenrannan Energiaverkot Oy toteaa muun muassa seuraavaa:

Lappeenrannan Energiaverkot Oy ei peri sähköveroluokkamuutoksesta palvelumaksua ja mahdolliset oikaisut tehdään käyttöpaikan seuraavassa laskutusrytmin mukaisessa laskussa. Erillisen hyvityslaskun tekemisestä peritään palvelumaksuhinnaston mukainen maksu.

Energiaviraston selvitys verkkoyhtiöiden käytännöistä

Energiavirasto on selvittänyt tutkintapyyntönsä johdosta muiden verkkoyhtiöiden toimintamalleja sähköveroluokkamuutoksen takautuvan oikaisun yhteydessä. Selvityksiä on tehty ennen päätösluonnoksen lausuttamista ja sen jälkeen. Verkkoyhtiöt on valittu sillä perusteella, että alan käytänteitä pystyttäisiin tutkintapyyntöön nähdessä selvittämään mahdollisimman kattavasti ja prosessiekonomisesti. Verkkoyhtiöiden koolla ei sähköveroluokkamuutoksen toteuttamisen arvioinnin kannalta ole juurikaan merkitystä Energiaviraston näkemyksen mukaan, koska kaikkia verkkonhaltijoita koskee sama sähköverovelvollisuus. Energiavirasto on lähettänyt kyselyn käyttöpaikkojen lukumäärän perusteella suurimmille verkkoyhtiöille ja saadut vastaukset kattavat 43,29 % verkkoyhtiöiden yhteenlasketuista käyttöpaikoista. Energiavirasto on tiedustellut verkkonhaltijoilta, peritäänkö sähköveroluokkamuutoksen takautuvan oikaisun yhteydessä palvelumaksu ja miten sähköveron takautuva hyvitys palautetaan asiakkaalle?

Vastauksena tiedusteluunsa Energiavirasto sai seuraavat tiedot:

- Helen Sähköverkko Oy: Sähköveroluokkamuutoksen takautuvasta oikaisusta veloitetaan palvelumaksu 20 €/käyttöpaikka (alv 24 %). Sähköveron takautuva hyvitys palautetaan asiakkaalle rahallisesti omalla korjauslaskulla.
- Oulun Energia Siirto ja Jakelu Oy: Oulun Energia Siirto ja jakelu Oy veloittaa palvelumaksun, kun sähköveroluokan 1 ja 2 erotusta oikaistaan takautuvasti käyttöpaikan asiakkaan pyynnöstä. Palvelumaksun suuruus on riippuvainen työn kestosta. Käytännössä aina veloitetaan 1 tunnin veloitus 110,00€ (alv 24 %). Muista sähköveroluokan töistä esim. veroluokan muutos 1 => 2 tai toisinpäin tai verottajan kanssa selvittely, että onko oikeutettu sähköveroluokkaan 2, ei veloiteta mitään. Oulun Energia Siirto ja Jakelu Oy palauttaa takautuvan sähköverohyvityksen rahallisesti.
- Järvi-Suomen Energia Oy: Sähköveroluokkamuutoksesta ei veloiteta maksua missään tilanteissa. Sähköveron takautuva hyvitys tehdään heti erillisellä laskulla.
- Savon Voima Oy: Sähköveroluokkamuutoksesta ei veloiteta maksua missään tilanteissa. Hyvitykset menevät normaalin yhtiön hyvityskäytännön mukaan. Alle 1000 euron hyvitykset hyvitetään seuraavalla sähkölaskulla ja suuremmista hyvityksistä tehdään erillinen hyvityslasku, joka maksetaan asiakkaan tilille.
- Elenia Oy: Sähköveroluokkamuutoksen takautuvasta oikaisusta ei peritä palvelumaksua. Lähes poikkeuksetta sähköveron takautuvat hyvitykset maksetaan suoraan asiakkaan ilmoittamalle tilille.



- Tampereen Sähköverkko Oy: Mikäli kohteessa on vain verkkoyhtiön mittari/mittareita niin asiakkaalta ei peritä palvelumaksua. Veron oikaisu menee näissä tapauksissa helposti perustuen järjestelmässä olevaan mittaustietoon, jota on käytetty laskutuksessa. Mikäli kohteessa on asiakkaan omia takamittauksia ja asiakas hakee veron oikaisua omien takamittauksien perusteella, Tampereen Sähköverkko Oy perii asiakkaalta hinnaston mukaisen asiantuntijatyöpalkkion 1-2 tuntia. Näissä tapauksissa mittaustiedot pitää käydä erikseen läpi ja laskea oikaistava energiamäärä sekä viedä tiedot järjestelmään. Tämän kaltaisia kohteita Tampereen Sähköverkko Oy:lla on muutamia ja näille pitää tyypillisesti laskea joka vuosi erikseen veron oikaisu. Asiakkaalla on myös mahdollisuus halutessaan siirtyä alamittauspalveluun, jolloin kohteen takamittaukset olisivat verkkoyhtiön mittauksia ja laskutus saataisiin menemään heti oikein. Sähköveron oikaisut palautetaan rahallisesti asiakkaan ilmoittamalle tilille.
- Turku Energia Sähköverkot Oy: Takautuvasta oikaisusta/hyvityksen käsitteystä (määrät ja hyvityslasku) on laskutettu yhden tunnin työ, hinnaston mukaan 52,50 €/h (alv 0) / 65,10 €/h (alv 24%). Tehdään oma erillinen hyvityslasku eli palautetaan rahat heti (seuraavassa laskutusajossa).
- Kymenlaakson Sähköverkko Oy: Oikaisun tekemisestä peritään palvelumaksu (normaaliin verkkopalvelusopimukseen kuulumaton palvelu). Hyvitys palautetaan seuraavalla laskulla.
- Vaasan Sähköverkko Oy: Sähköveroluokkamuutoksesta ei veloiteta maksua missään tilanteissa. Palautamme hyvityksen heti rahallisesti. Joissain tapauksissa on voitu jättää palautus ennakoksi tuleviin laskuihin, mikäli summa on pieni.

Päätösluonnos

Energiavirasto varasi Lappeenrannan Energiaverkot Oy:lle mahdollisuuden lausua päätösluonnoksen johdosta. Energiavirasto toimitti päätösluonnoksen lausuttavaksi 25.9.2020. Lappeenrannan Energiaverkot Oy ilmoitti, ettei lausu päätösluonnoksesta.

Ratkaisu

Sähkömarkkinalain tavoitteiden toteutumista tulee arvioida loppukäyttäjien näkökulmasta. Tämän vuoksi tavoitesäännöksessä asetetaan tavoitteeksi pyrkimys turvata loppukäyttäjille hyvä sähkön toimitusvarmuus, kilpailukykyinen sähkön hinta sekä kohtuulliset palveluperiaatteet. Sähköveroluokkamuutoksen takautuva oikaisu katsotaan olevan tavanomaisesta poikkeava palvelu, kun asiakas ei ole ilmoittanut oikeudestaan muutokseen kohtuullisessa ajassa.



Energiavirasto ottaa tällä päätöksellä toimivaltansa puitteissa kantaa vain palvelumaksun perimiseen sähköveroluokan muutosten yhteydessä. Lappeenrannan Energiaverkot Oy:n perimä palvelumaksu, joka peritään sähköveroluokkamuutoksen takautuvan oikaisun yhteydessä asiakkaan edellyttäessä sähköveropalautuksen tulevan kokonaisuudessaan tilille, on loppukäyttäjien tasapuolisten palveluperiaatteiden kannalta perusteltavissa.

Loppukäyttäjien etu huomioon ottaen, on perusteltua, että tavanomaisesta poikkeavasta palvelusta verkonhaltija veloittaa palvelumaksun. Lappeenrannan Energiaverkot Oy:n toimintatapa sähköveron takautuvan hyvityksen osalta kuitenkin poikkeaa yleisestä käytännöstä. Lappeenrannan Energiaverkot Oy:n tulee palauttaa sähköveron takautuva hyvitys kokonaisuudessaan asiakkaalle viimeistään seuraavalla laskulla yleisen käytännön mukaisesti. Verkonhaltijan maksaman sähköveron takautuvan hyvityksen palautusajankohta ei voi määrittää sähköveroluokkamuutoksen takautuvan oikaisun maksullisuutta asiakkaalle.

Verkkopalvelu tulee veloittaa kokonaisuudessaan tariffissa, joka sisältyy Energiaviraston harjoittamaan kohtuullisen tuoton valvontaan. Verkonhaltijalla on oikeus veloittaa erikseen palvelumaksua vain tavanomaisesta poikkeavista palveluista, joita asiakas itse edellyttää ja joiden ehtoja ei voi määrittellä yleisten ehtojen perusteella.

Lappeenrannan Energiaverkot Oy on toiminut sähkömarkkinalain 18 §:n ja 24 §:n mukaisesti periessään asiakkaalta palvelumaksun sähköveroluokkamuutoksen takautuvan oikaisun yhteydessä. Lappeenrannan Energiaverkot Oy ei ole toiminut sähkömarkkinalain 18 §:n ja 24 §:n mukaisesti siltä osin, kun sähköveroluokkamuutoksen takautuvan oikaisun maksullisuus on määräytynyt takautuvan hyvityksen palautusajankohdan perusteella. Sähköveron takautuva hyvitys tulee maksaa asiakkaalle yleisen käytännön mukaisesti viimeistään seuraavalla laskulla.

Lappeenrannan Energiaverkot Oy ei ole rikkonut SML 24 §:n vaatimuksia poikettaessaan yleisten myyntihintojen ja ehtojen soveltamisesta tilanteessa, jossa asiakas on edellyttänyt tavanomaisesta poikkeavaa palvelua, kun asiakkaan ilmoitus oikeudesta ei ole tullut kohtuullisessa ajassa. Sähköveroluokkamuutoksen tulee sisältyä verkonhaltijan perusasiakaspalveluun, kun asiakas ilmoittaa muutoksesta kohtuullisessa ajassa verkonhaltijalle. Kun sähköveroluokkamuutos oikaistaan takautuvasti, kyse on tavallista korkeamman palvelutason edellyttämisestä.

Korjaavat toimenpiteet

Lappeenrannan Energiaverkot Oy:n tulee tarkentaa palvelumaksuhinnastoaan sähköveroluokkamuutoksen takautuvasta oikaisusta perittävän maksun osalta. Lappeenrannan Energiaverkot Oy:n tulee muuttaa sähköveroluokkamuutoksen takautuvasta oikaisusta aiheutuvan palvelumaksun määräytymisen perustetta siten, että liikaa maksettu sähkövero hyvitetään maksutta viimeistään seuraavassa laskussa.

Lappeenrannan Energiaverkot Oy:n tulee kuukauden kuluessa tämän päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta toimittaa virastolle selvitys korjaavista toimenpiteistä.



Asiaan liittyvä lainsäädäntö

Sähkömarkkinalain 1 §:n mukaan lain tarkoituksena on varmistaa edellytykset tehokkaasti, varmasti ja ympäristön kannalta kestävästi toimiville kansallisille ja alueellisille sähkömarkkinoille sekä Euroopan unionin sähkön sisämarkkinoille siten, että hyvä sähkön toimitusvarmuus, kilpailukykyinen sähkön hinta ja kohtuulliset palveluperiaatteet voidaan turvata loppukäyttäjille. Sen saavuttamisen ensisijaisnakeinoina ovat terveen ja toimivan taloudellisen kilpailun turvaaminen sähkön tuotannossa ja toimituksessa sekä kohtuullisten ja tasapuolisten palveluperiaatteiden ylläpitäminen sähköverkkojen toiminnassa. Sähköalan yritysten tehtäviin kuuluu huolehtia asiakkaittensa ja verkkonsa käyttäjien sähkönhankintaan liittyvistä palveluista sekä edistää omassa ja näiden toiminnassa sähkön tehokasta ja säästäväistä käyttöä.

Sähkömarkkinalain 3 §:n 6 kohdan mukaan sähköverkkotoiminnalla tarkoitetaan sähköverkon asettamista vastiketta vastaan sähkön siirtoa tai jakelua ja muita sähköverkon palveluja tarvitsevien käyttöön; sähköverkkotoimintaan kuuluvat verkonhaltijan harjoittama sähköverkon suunnittelu, rakentaminen, ylläpito ja käyttö, verkon käyttäjien sähkölaitteiden liittäminen sähköverkkoon, sähkön mittaus, asiakaspalvelu sekä muut sähkön siirtoon tai jakeluun liittyvät toimenpiteet, jotka ovat tarpeen verkonhaltijan sähköverkossa tapahtuvaa sähkön siirtoa tai jakelua ja muita verkon palveluja varten.

Sähkömarkkinalain 18 §:n mukaan verkonhaltijan on tarjottava sähköverkkonsa palveluita sähkömarkkinoiden osapuolille tasapuolisesti ja syrjimättömästi. Palveluiden tarjonnassa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja.

Sähkömarkkinalain 24 §:n mukaan verkkopalvelujen myyntihintojen ja -ehtojen sekä niiden määräytymisperusteiden on oltava tasapuolisia ja syrjimättömiä kaikille verkon käyttäjille. Niistä saa poiketa vain erityisistä syistä. Kuluttajille suunnatut myyntiehdot on lisäksi esitettävä selkeällä ja ymmärrettävällä tavalla, eikä niihin saa sisältyä sopimusten ulkopuolisia esteitä kuluttajien oikeuksien toteutumiseksi. Verkkopalvelujen hinnoittelun on oltava kokonaisuutena arvioiden kohtuullista. Verkkopalvelujen hinnoittelussa ei saa olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja. Siinä on kuitenkin otettava huomioon sähköjärjestelmän toimintavarmuus ja tehokkuus sekä kustannukset ja hyödyt, jotka aiheutuvat voimalaitoksen liittamisestä verkkoon.

Sähkömarkkinalaissa tai sen nojalla annetuissa säännöksissä ei säädetä sähkönjakelun tariffirakenteesta. Energiavirasto valvoo sähkömarkkinalain 24 §:n 2 momentin mukaisesti sitä, että verkkopalvelujen hinnoittelu on kokonaisuutena arvioiden kohtuullista. HE 20/2013 SML 24 §:n perusteluissa todetaan muun muassa: Yleisistä myyntiehdoista ja -hinnoista voisi poiketa vain erityisissä tapauksissa. Esimerkiksi asiakas voi edellyttää tavanomaisesta poikkeavaa palvelua, jonka hintaa ei voi määrittellä yleisen tariffin perusteella. --- Saman asiakasryhmän sisällä tulee kuitenkin olla sama hinnoittelu --- Sähkön ostajan maksama siirto- tai jakelumaksu ei saisi liioin muuttua perustetta, kun sähkön myyjä vaihtuu.

Sähkömarkkinalain 26 a § 1 momentin mukaan verkonhaltija saa korottaa sähkön siirron ja sähkönjakelun maksujaan enintään 15 prosenttia korotusta edeltäneiden



12 kuukauden aikana keräämiinsä sähkönsiirron ja sähkönjakelun maksuihin verrattuina. Jos verkonhaltija tekee korotuksesta alkavan 12 kuukauden ajanjakson aikana lisää sähkönsiirron ja sähkönjakelun maksujen korotuksia, eivät kyseisenä aikana kerätyt maksujen korotukset tällöinkään saa ylittää 15 prosenttia tarkastelujakson ensimmäistä korotusta edeltäneiden 12 kuukauden aikana kerättyjen maksujen määrästä.

Sähkömarkkinalain 106 §:n 2 momentin mukaan Energiaviraston tehtävänä on valvoa sähkömarkkinalain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja viranomaisten määräysten noudattamista sekä sähkömarkkinalain nojalla annettujen lupapäätösten noudattamista. Valvonnasta säädetään erikseen sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetussa laissa (590/2013).

Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (590/2013, jatkossa valvontalaki) 1 §:n mukaan sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnan ja seurannan tavoitteena on sähkön ja maakaasun hyvän toimitusvarmuuden, kilpailukykyisen hinnan ja kohtuullisten palveluperiaatteiden turvaamiseksi energian käyttäjille edistää tehokkaasti, varmasti ja ympäristön kannalta kestävästi toimivia kansallisia ja alueellisia sähkö- ja maakaasumarkkinoita sekä Euroopan unionin sähkön ja maakaasun sisämarkkinoita.

Mainitun pykälän esitöiden (HE 20/2013 vp s. 158 ja 159) mukaan pykälässä säädetään sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnan ja seurannan tavoitteista. Lain soveltajien tulee huomioida nämä tavoitteet lakia soveltaessaan ja tulkitessaan.

Esitöissä on edelleen muun ohella todettu, että sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnan ja seurannan tavoitteena on sähkön ja maakaasun hyvän toimitusvarmuuden, kilpailukykyisen hinnan ja kohtuullisten palveluperiaatteiden turvaamiseksi energian käyttäjille edistää tehokkaasti, varmasti ja ympäristön kannalta kestävästi toimivia kansallisia ja alueellisia sähkö- ja maakaasumarkkinoita sekä Euroopan unionin sähkön ja maakaasun sisämarkkinoita. Lain tavoitteiden toteutuminen ilmenee viimekädessä sen vaikutuksina sähkön ja maakaasun loppukäyttäjille. Lain tavoitteiden toteutuksesta tulee tämän vuoksi arvioida loppukäyttäjien näkökulmasta. Tämän vuoksi tavoitesäännöksessä asetetaan tavoitteeksi pyrkimys turvata loppukäyttäjille hyvä sähkön ja maakaasun toimitusvarmuus, kilpailukykyinen sähkön ja maakaasun hinta sekä kohtuulliset palveluperiaatteet.

Valvontalain 2 §:n 1 momentin 5 kohdan mukaan lakia sovelletaan niiden valvontaja seurantatehtävien hoitamiseen, jotka säädetään Energiaviraston tehtäviksi sähkön sisämarkkinoita koskevista yhteisistä säännöistä ja direktiivin 2003/54/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/72/EY, jäljempänä sähkömarkkinadirektiivi, nojalla annetuissa, suuntaviivoja koskevissa komission asetuksissa ja päätöksissä.

Mainitun direktiivin johdantolauseen 51 mukaan kuluttajien etujen olisi oltava keskeisessä osassa tässä direktiivissä, ja palvelun laadun olisi oltava sähköalan yritysten tärkein vastuualue. Kuluttajien nykyisiä oikeuksia on vahvistettava, ja ne on turvattava, ja niihin liittyvää avoimuutta olisi lisättävä. Kuluttajansuojatoimenpiteillä olisi varmistettava, että kaikki kuluttajat laajemmalla yhteisön toiminta-alalla hyötyvät kilpailulle avoimista markkinoista. Jäsenvaltioiden tai, kun jäsenvaltiossa



on niin säädetty, sääntelyviranomaisten olisi huolehdittava kuluttajien oikeuksien toteutumisesta.

Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013) Sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain (jäljempänä valvontalaki) 5 §:n mukaan Energiaviraston tehtävänä on valvoa kyseisen lain 2 §:ssä tarkoitetun kansallisen ja unionin lainsäädännön ja viranomaisen määräysten noudattamista sekä hoitaa muut 2 §:ssä tarkoitetussa lainsäädännössä sille annetut tehtävät.

Valvontalain 9 §:n mukaan Energiaviraston on veloitettava kyseisen lain 2 §:ssä tarkoitetussa kansallisessa tai Euroopan unionin lainsäädännössä säädettyjä velvoitteita rikkonut tai laiminlyönyt korjaamaan rikkomuksensa tai laiminlyöntinsä. Päätöksessä voidaan määrätä, millä tavoin rikkomus tai laiminlyönti tulee korjata. Päätöksessä voidaan myös määrätä palauttamaan asiakkaalle virheellisesti peritty-maksu, jos palautukseen ei sovelleta kyseisen lain 14 §:ssä säädettyä palautusmenettelyä.

Valvontalain 29 §:n mukaan Energiaviraston on käsiteltävä sille osoitetut sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta annetun lain käsittelylaitteiston haltijoita koskevat tutkintapyynnöt kahden kuukauden kuluessa tutkintapyynnön vastaanottamisesta. Energiamarkkinavirasto voi pidentää käsittelylle asetettua määräaikaa enintään kahdella kuukaudella, jos tutkintapyynnön käsittely edellyttää lisätietojenhankkimista. Tämän jälkeen tutkintapyynnön käsittelyaikaa voidaan pidentää tutkintapyynnön tekijän suostumuksella.

Perustelut

Asiakkaan vastuulla on ilmoittaa verkonhaltijalle sähköveroluokkamuutoksesta. Jakeluverkonhaltijoiden yleinen käytäntö on, ettei sähköveroluokkamuutoksesta peritä palvelumaksua, kun ilmoitus verkonhaltijalle tehdään normaalin toimintatavan mukaisesti eli välittömästi veroluokan muututtua. Jakeluverkonhaltijoiden käytännöt palvelumaksun suhteen vaihtelevat, kun ilmoitus sähköveroluokkamuutoksesta tehdään takautuvasti. Sähköveroluokkamuutoksen takautuva oikaisu koskee yrittäjäasiakkaita, jotka eivät ole hakeutuneet sähköveroluokkaan 2 heti oikeuden synnyttyä. Takautuvaa sähköveroluokkamuutosta hakevien yritysten määrä on pieni suhteessa yrittäjäasiakkaiden kokonaismäärään.

Yleinen käytäntö verkonhaltijoiden kesken on jakautunut kahtia. Energiaviraston kyselyssä selvitettiin käyttöpaikkojen lukumäärän perusteella suurimpien verkko-yhtiöiden palvelumaksukäytäntöä sähköveroluokkamuutoksen takautuvan oikaisun yhteydessä. Kyselyn osallistuneista noin puolet jakeluverkonhaltijoista perii palvelumaksun ja puolet ei peri. Puolet verkonhaltijoista pitää takautuvaa oikaisua lakisääteisenä tehtävänä, jonka kustannukset katetaan sähkönsiirron yhteydessä perittävällä perusmaksulla. Kyseessä on osa perusverkkopalvelua, jonka tulee sisältyä tariffiin. Toinen puoli taas katsoo, että takautuva oikaisu on tavanomaisesta poikkeava palvelu, joka aiheuttaa verkonhaltijalle normaalista poikkeavaa ylimääräistä työtä. Sähköveroluokkamuutoksen takautuva oikaisu koskee vain pientä osaa yrittäjäasiakkaista.



Lappeenrannan Energiaverkot Oy veloittaa sähköveroluokkamuutoksen takautuvasta oikaisusta palvelumaksun, jos asiakas pyytää takaisinmaksettavan sähköveropalautuksen tulevan kokonaisuudessaan tilille. Maksuttomassa vaihtoehdossa Lappeenrannan Energiaverkot Oy vähentää takaisinmaksettavaa sähköveroa vähitellen avoimista laskuista. Yleinen käytäntö sähköveron takautuvan hyvityksen osalta on, että verkonhaltijat hyvittävät liikaa maksetun veron heti tilille tai viimeistään seuraavalla laskulla. Näin ollen Lappeenrannan Energiaverkot Oy:n toimintatapa takautuvan hyvityksen osalta poikkeaa yleisestä käytännöstä.

Sähköveroluokkamuutoksen takautuvan oikaisun ei katsota olevan osa verkonhaltijan verkkopalvelua. Näin ollen myös sähkömarkkinalain 24 §:n säännökset verkkopalvelun hinnoittelusta eivät tule sovellettavaksi sähköveroluokkamuutoksen takautuvan oikaisun yhteydessä perittäviin maksuihin. Energiaviraston näkemyksen mukaan nyt kysymyksessä olevassa tapauksessa on kyse säännöksen perusteluissa viitatussa asiakkaan edellyttämästä tavallisesta poikkeavasta palvelusta, koska kysymys on asiakkaan tekemästä sähköveroluokkamuutoksen takautuvasta oikaisusta. Asiakkaasta johtuvasta syystä sähköveroluokkamuutoksen oikaisu joudutaan tekemään takautuvasti aiheuttaen verkonhaltijalle ylimääräisiä kustannuksia. Kun sähköveroluokkamuutoksen takautuvasta oikaisusta syntyvät kustannukset sisältyvät verkkopalvelumaksuun, maksavat muutkin verkkopalvelun käyttäjät takautuvasta oikaisusta aiheutuvia kustannuksia.

Laki sähkön ja eräiden polttoaineiden verotuksesta 6 §:n 1 kohdan mukaan verkonhaltija on velvollinen suorittamaan sähköveroa (valmistevero ja huoltovarmuusmaksu), joka määräytyy siirretyn sähkön perusteella. Laki sähkön ja eräiden polttoaineiden verotuksesta 6 §:n 5 kohdan mukaan sähköverkonhaltijalla on oikeus vähentää veroilmoituksessaan aiheuttomasti ilmoitettu ja maksettu sähkövero ja huoltovarmuusmaksu (tässä tapauksessa liikaa maksettu 1 ja 2 veroluokan välinen erotus). Vähennys on tehtävä kolmen vuoden kuluessa sitä verokautta seuraavan vuoden alusta, jolloin vero ilmoitettiin aiheuttomasti. Vähennys voi olla enintään verokaudelta suoritettavan veron ja huoltovarmuusmaksun suuruinen.

Muiden verkonhaltijoiden käytänteet huomioiden, palvelumaksun periminen sähköveroluokkamuutoksen oikaisusta on perusteltavissa loppukäyttäjien kohtuullisten palveluperiaatteiden kannalta. Sähköverovelvollisuuden perusteella verkonhaltija kerää sähkön valmisteveron ja huoltovarmuusmaksun loppukäyttäjiltä ja ilmoittaa sekä tilittää sähköverot valtiolle. Verkonhaltijoilla on mahdollisuus tehdä oikaisuja ilmoitettuun ja maksettuihin sähköveroihin liittyen kolmen vuoden kuluessa sitä verokautta seuraavan vuoden alusta, jolloin vero ilmoitettiin aiheuttomasti.

Olisi kohtuutonta, jos verkonhaltija ei pystyisi loppukäyttäjän tekemän takautuvan sähköveroluokkamuutoksen oikaisun perusteella tekemään sähkövero-oikaisua veroilmoituksessaan, erityisesti tilanteessa, jossa loppukäyttäjä siirtyy veroluokasta 1 veroluokkaan 2 ja saa sähköveron hyvitystä verkonhaltijalta. Huolimatta siitä, että verkonhaltijalla on sähköveron oikaisu mahdollisuus, tulee asiakkaan ilmoittaa oikeudesta sähköveroluokkamuutokseen verkonhaltijalle mahdollisimman pian. Sähköveroluokkamuutoksen takautuvasta oikaisusta perittävää palvelumaksua voidaan pitää kohtuullisena tilanteessa, jossa asiakas ei ilmoita oikeudestaan muutokseen verkonhaltijalle sen synnyttyä. Sähköveroluokkamuutoksen ilmoittamatta jättäminen johtaa siihen, että loppukäyttäjä maksaa suurempaa sähköveroluokan 1 mukaista sähköveroa luokan 2 sijaan. Sähköveroluokkamuutoksen ilmoittamatta



jättämistä ei näin ollen voida katsoa tarkoituksenmukaiseksi, koska se koituu loppukäyttäjän tappioksi. Jos oikeus kuuluu sähköveroluokkaan 2 syntyy sähkönsiirtosopimuksen teon jälkeen, tulee loppukäyttäjän ilmoittaa verkonhaltijalle sähköveroluokkamutoksesta. Ilmoitus muutoksesta tulee tehdä kolmen vuoden kuluessa sitä verokautta seuraavan vuoden alusta, jolloin vero ilmoitettiin aiheettomasti.

Yhteenvedona edellä esitetystä Energiavirasto toteaa, että sähköveroluokkamutoksen takautuvasta oikaisusta käyttöpaikalle ei ole kysymys verkonhaltijan sähköverkkotoiminnan kokonaisuuteen liittyvästä tavanomaisesta palvelusta. Verkko-toiminnasta perittävistä maksuista ei säädetä yksityiskohtaisesti sähkömarkkina-laissa. Sähkömarkkinalain 24 §:ssä säädetään verkkopalveluiden myyntihinnoista. Edelleen valvontalain 10 §:ssä, säädetään Energiaviraston tehtävästä vahvistaa ”menetelmät verkonhaltijan verkkotoiminnan tuoton ja siirtopalvelusta perittävien maksujen määrittämiseksi” (ValvL 10 § 1 mom. 1 kohta) sekä ”verkonhaltijan liittämispalvelun ehdot ja menetelmät liittämisestä perittävien maksujen määrittämiseksi”. Edellä esitetty huomioiden sähkömarkkinalainsäädäntö tuntee asiakkaalta perittävinä maksuina ainoastaan siirtopalvelumaksut sekä liittämismaksut. Lisäksi lain 24 §:ssä on edellä mainitulla tavalla mahdollista poikkeustapauksissa periä asiakkailta maksu asiakkaan edellyttämästä tavanomaisesta poikkeavasta palvelusta.

Niin kutsutun korotuskattosäätelyn myötä lakimuutoksella (25.8.2017/590) sähkömarkkinalakiin lisättiin uusi 26 a §. Sen 1 momentin mukaan verkonhaltija saa korottaa sähkönsiirron ja sähkönjakelun maksujaan enintään 15 prosenttia korotusta edeltäneiden 12 kuukauden aikana keräämiinsä sähkönsiirron ja sähkönjakelun maksuihin verrattuina. Jos verkonhaltija tekee korotuksesta alkavan 12 kuukauden ajanjakson aikana lisää sähkönsiirron ja sähkönjakelun maksujen korotuksia, eivät kyseisenä aikana kerätyt maksujen korotukset tällöinkään saa ylittää 15 prosenttia tarkastelujakson ensimmäistä korotusta edeltäneiden 12 kuukauden aikana kerättyjen maksujen määrästä. Lakimuutoksen tavoitteiden kannalta [HE 50/2017] ei ole suotavaa kiertää korotuskattosäätelyä jaottelemalla siirtomaksujen kokonaismäärän piiriin kuuluvia normaaleja sähköverkkotoiminnan kustannuksia ja maksuja säätelyn ulkopuolelle. Tämä vääristäisi HE:n yleisperusteluissa kohdassa 3.2.7 mainitun toteuttamisvaihtoehdon korotusten hyväksyttävänä pidettävän kokonaismäärän tarkastelun.

Siirtomaksujen kokonaismäärän piiriin kuuluvien normaalien sähköverkkotoiminnan kustannusten ja maksujen tulee sisältyä verkonhaltijan kohtuullisen hinnoittelun valvonnassa sovellettaviin menetelmiin, joka määritetään valvontalain 10 §:n nojalla määritettyjen vahvistuspäätöksen perusteella. Kaikilla verkonkäyttäjillä on oltava syrjimättömästi oikeus samantasoiseen palveluun asiakasryhmittäin pistehinnoitteluperiaatteen mukaisesti. Sähkömarkkinalain 24 §:n verkkopalvelujen myyntihintojen ja -ehtojen sekä niiden määräytymisperusteiden on oltava tasapuolisia ja syrjimättömiä kaikille verkon käyttäjille. Niistä saa poiketa vain erityisistä syistä. Sähkömarkkinalain 18 §:n yksityiskohtaisissa perusteluissa (HE 20/2013) on todettu: Yleisistä myyntiehdoista ja palveluperiaatteista voisi poiketa vain erityisissä tapauksissa. Esimerkiksi verkon käyttäjä voisi edellyttää tavanomaisesta poikkeavaa palvelua, jonka ehtoja ei voi määritellä yleisten ehtojen perusteella.



Verkonhaltijan palveluiden tarjonnassa ei kuitenkaan saa SML 18 §:n ja 24 §:n 3 mom. nojalla olla perusteettomia tai sähkökaupan kilpailua ilmeisesti rajoittavia ehtoja. Kysymyksessä voidaan katsoa olevan edellä mainituilla perusteilla perusteeton ehto.

Energiavirasto on saanut riittävän selvityksen asian ratkaisemiseksi ja näin ollen ei ole tarpeen saada lisäselvityksiä.

Sovelletut säännökset

Sähkömarkkinalaki (588/2013) 1§, 3 § 6 k, 18 §, 24 §, 106 § 2 mom.

Laki sähkö- ja maakaasumarkkinoiden valvonnasta (590/2013) 1, 5, 9, 10 ja 36 §:t.

Muutoksenhaku

Muutoksenhakua koskeva ohjeistus liitteenä.

Lisätiedot

Lisätietoja antaa laskentatoimen asiantuntija Timo Hirvisalo (puh. 029 5050 117, timo.hirvisalo@energiavirasto.fi)

Liitteet Valitusosoitus

Jakelu Lappeenrannan Energiaverkot Oy

Tiedoksi



Maksutta